

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۰ / ۲ / ۱۳۷۹

دانشگاه قم

موضوع پایان نامه:

اجرای احکام حدود

رشته تحصیلی: حقوق جزا و جرم‌شناسی

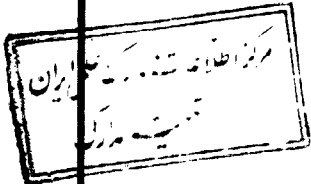
استاد راهنما: جناب آقای دکتر محمود آخوندی اصل

استاد مشاور: حجت‌الاسلام دکتر عادل ساریخانی

نگارنده: امیرعباس جعفری ۵۴۲۰

تابستان ۷۸

۲۷۸۵۱

تقدم بہ:

مولایم علی (ع) کہ مظہر حق و عدالت است.

پدر و مادر مہربانم

کہ در تمام مراحل تحصیل

مشوق و راہنمایم بودند.

تشکر و قدردانی

اینک که به فضل و یاری پروردگار این نوشتار به پایان رسید، بر خود لازم می‌دانم که از اساتید بزرگواری که در به ثمر رسیدن این اثر نگارنده را یاری نموده‌اند متواضعانه سپاسگزاری کنم. و توفیقات روزافزون این عزیزان را از خداوند منان خواستارم.

جناب آقایان دکتر محمود آخوندی اصل (استاد راهنما) و حجة الاسلام دکتر عادل ساریخانی (استاد مشاور) که به رغم گرفتاریهای علمی و اجرایی، مرا در هر زمان پذیرا بوده و با ارشادات به موقع خود مرا مورد راهنمایی خویش قرار می‌دادند. و همچنین جناب آقای حسام قبانچی عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد که در تدوین و ترجمه متون عربی این اثر سهم بسزایی داشته‌اند و در تمامی مراحل تحقیق مشفقانه مرا مورد راهنمایی و عنایت خویش قرار داده‌اند و شاید بتوان گفت که:

خانه بلدین نظم که بیاراستی
سقف منقش که در این خانه است
طبع تو دارد روش باغبان
تازگی آن نه زیاران تُست
آب و گلش از دگران خواستی
رنگ وی از خامه بیگانه است
ساخته باغی ز نهال کسان
از خوی پیشانی یاران تُست

چکیده

موضوع پایان نامه نحوه اجرای احکام حدود می باشد. هدف از انتخاب این موضوع جهت پایان نامه به دو علت بوده است. اول آنکه نحوه اجرای حدود بطور مختصر در قوانین و آئین نامه ها آمده است و در خصوص نحوه برخی از حدود نیز هیچگونه اشاره ای در این مقررات نگردیده است. حال آن که در این گونه موارد به استناد اصل ۱۶۷ قانون اساسی و نیز ماده ۲۹ قانون تشکیل دادگاههای کیفری یک و دو و شعب دیوان عالی کشور، قضات مکلف گردیده اند که حکم قضیه را با مراجعه به منابع فقهی معتبر و نیز نظرات مشهور فقها بدست آورند و این تکلیف ما لایطاقی است که قوانین ما بردوش قضات نهاده است. چرا که اولاً - اکثر کتب فقهی موجود به زبان عربی بوده و استخراج نظرات مشهور توسط قضات که تسلط کامل به زبان عربی ندارند دشوار است. ثانیاً - در اکثر شهرستانها دسترسی به همین کتب فقهی نیز مشکل می باشد. ثالثاً - مشغله کاری قضات مجال هرگونه تحقیق و مطالعه ای را از آنها گرفته است.

اینجانب در این تحقیق سعی نمودم که با مراجعه به کتب فقهی معتبر و نیز استفتاء برخی از مراجع عالیقدر و آیات عظام و بدست آوردن نظرات مشهور و مستندات فقهی فقها در این گونه مسائل، خلاءهای قانونی را جبران نموده و در حد توان خود پاسخگوی مشکلات اجرایی باشم.

دومین علت انتخاب این موضوع آن بود که نحوه اجرای برخی از حدود در جامعه کنونی ما موجب بروز تنشهای اجتماعی و بین المللی گردیده است. و به یکی از مسائل مهم سیاسی و جنگ تبلیغاتی بیگانگان علیه اسلام مبدل شده است. اینجانب در ضمن تحقیقاتم به این نتیجه رسیدم که علیرغم این که دین مبین اسلام دین عطا و رأفت الهی است اما اجرای برخی از حدود در جامعه کنونی ما متأسفانه موجب وهن اسلام و مسلمین گردیده و چهره ای خشن را از اسلام به نمایش گذاشته است. حال آنکه می دانیم که حفظ اسلام و نظام اسلامی و معرفی اسلام به جهانیان از واجبات است و می بایستی بین مهم و اهم از مهم (بخاطر مصالح) چشم پوشی نمود و اهم را که همان حفظ اسلام و نظام اسلامی می باشد اجرا کرد.

از سوی دیگر با توجه به روایات متعدد به این نتیجه می رسیم که هدف شارع مقدس از جعل این گونه مجازاتهای شدید جنبه ارعاب و بازدارندگی بوده و حتی پیامبر اکرم و ائمه اطهار (ع) نیز مایل به اثبات بعضی از این حدود و اجرای آنها نبوده اند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف.....	مقدمه.....
۱.....	بخش اول - کلیات.....
۲.....	فصل اول - تاریخچه.....
۶.....	فصل دوم - معانی حد.....
۶.....	الف - معنای لغوی حد.....
۷.....	ب - معنای حد در قرآن.....
۹.....	ج - معنای حد در سنت.....
۱۰.....	د - معنای حد در اصطلاح فقها.....
۱۰.....	۱ - فقه امامیه.....
۱۲.....	۲ - فقه عامه.....
۱۳.....	هـ - معنای حد در قانون مجازات اسلامی.....
۱۴.....	فصل سوم - تعداد جرائم مستوجب حد.....
۱۴.....	مبحث اول - نظرات فقهای امامیه.....
۱۴.....	۱ - شش جرم.....
۱۵.....	۲ - هشت جرم.....
۱۵.....	۳ - شانزده جرم.....
۱۶.....	۴ - بیست جرم.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶	مبحث دوم - نظرات فقهای عامه
۱۶	۱ - فقه حنفی
۱۷	۲ - فقه شافعی
۱۷	۳ - فقه حنبلی
۱۷	۴ - فقه مالکی
۱۸	۵ - فقه ظاهری
۱۸	مبحث سوم - قوانین مجازات اسلامی
۱۸	۱ - قانون حدود و قصاص سال ۱۳۶۱
۱۸	۲ - قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰
۱۹	فصل چهارم - حق الله یا حق الناس بودن حدود
۲۱	فصل پنجم - جواز یا عدم جواز اجرای حدود در زمان غیبت امام (عج)
۲۳	فصل ششم - هدف و اهمیت اجرای حدود
۲۳	مبحث اول: اهمیت اجرای حدود
۲۶	مبحث دوم: هدف از اجرای حدود
۳۰	فصل هفتم - وجوب اجرای حدود
۳۰	الف - منع تعطیل اجرای حدود
۳۱	ب - منع تأخیر اجرای حدود
۳۳	ج - منع شفاعت اجرای حدود

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۵	د- منع کفالت اجرای حدود.....
۳۸	ه- منع تبدیل حدود.....
۴۰	فصل هشتم - حضور مردم جهت اجرای حدود.....
۴۰	مبحث اول: اعلام اجرای حدود جهت حضور مردم.....
۴۳	مبحث دوم: لزوم یا عدم لزوم حضور مردم به هنگام اجرای حدود.....
۴۵	مبحث سوم - تعداد حاضرین.....
۴۵	۱- کفایت یک نفر.....
۴۶	۲- حداقل دو نفر.....
۴۷	۳- حداقل سه نفر.....
۴۷	۴- حداقل ده نفر.....
۴۷	مبحث چهارم - شخصیت و شرایط حاضرین.....
۴۸	۱- دین.....
۴۹	۲- جنس.....
۴۹	۳- سن و عقل.....
۵۰	۴- اهل محل بودن.....
۵۱	مبحث پنجم - مدت حضور.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۲	فصل نهم - نحوه اجرای حدود در صورت اجتماع چند حد بر یک شخص
۵۵	فصل دهم - عدم ضمان مجری حکم
۵۶	فصل یازدهم - موانع اجرای حدود
۵۶	مبحث اول - انکار پس از اقرار
۵۸	مبحث دوم - تصدیق شهود از سوی متهم
۶۰	مبحث سوم - رجوع شهود
۶۰	مبحث چهارم - فرار شهود (حدوث شبهه)
۶۲	مبحث پنجم - غیبت یا مرگ شهود
۶۳	مبحث ششم - توبه
۶۳	گفتار الف - نقش توبه در حدود حق الناس
۶۴	گفتار ب - نقش توبه در حدود حق الله
۶۴	اول - نقش توبه در حد محاربه
۶۴	۱ - توبه محارب پیش از چیره شدن
۶۶	۲ - توبه محارب پس از چیره شدن
۶۷	۳ - توبه محارب در قانون
۶۸	دوم - نقش توبه در حد ارتداد
۶۹	سوم - نقش توبه در سایر حدود الهی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷۰	۱- توبه قبل از اثبات جرم
۷۱	۲- توبه پس از اثبات جرم
۷۲	۱- ۲- جرم با شهادت اثبات شده باشد
۷۳	۲- ۲- جرم با اقرار ثابت شده باشد
۷۳	نظریه یکم - زوال حتمیت
۷۵	نظریه دوم - عدم تأثیر
۷۶	گفتار ج - ادعای توبه
۷۷	مبحث هفتم - عفو حاکم
۷۸	۱- نیاز به توبه
۷۸	۲- شمول حق عفو به ولی فقیه
۷۹	۳- عدم اختصاص به حق الله
۸۰	مبحث هشتم - گذشت قربانی
۸۲	مبحث نهم - اسلام
۸۳	مبحث دهم - مرور زمان
۸۵	مبحث یازدهم - جنون و ارتداد
۸۶	۱- جنون
۸۸	۲- ارتداد

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸۹	مبحث دوازدهم - بیماری و استحاضه
۸۹	۱- محکومیت به اعدام یا رجم
۹۲	۲- محکومیت به تازیانه
۹۵	مبحث سیزدهم - حیض، بارداری، زایمان، نفاس
۹۵	۱- حیض
۹۷	۲- بارداری
۹۸	۳- زایمان
۱۰۱	۴- نفاس
۱۰۲	مبحث چهاردهم - سرما یا گرمای شدید
۱۰۴	مبحث پانزدهم - مستی
۱۰۵	مبحث شانزدهم - منع مکانی
۱۰۵	۱- سرزمین دشمن
۱۰۷	۲- حرم و مساجد
۱۰۹	فصل دوازدهم - اجرای حدود و مقتضیات زمان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۲۰	بخش دوم - اقسام حدود و نحوه اجرای آنها.....
۱۲۱	فصل اول - حد زنا.....
۱۲۲	مبحث اول - تعاریف زنا.....
۱۲۲	۱ - تعریف لغوی زنا.....
۱۲۳	۲ - تعریف فقهی زنا.....
۱۲۴	۳ - تعریف قانونی زنا.....
۱۲۴	مبحث دوم - اقسام حد زنا و نحوه اجرای آنها.....
۱۲۴	گفتار الف - جلد.....
۱۲۴	۱ - موارد جلد.....
۱۲۴	۱ - ۱ - زنای مرد غیر محصن و نیز زن غیر محصنه.....
۱۲۵	۲ - ۱ - زنای زن محصنه با نابالغ.....
۱۲۶	۲ - تعداد ضربات تازیانه.....
۱۲۷	۳ - شدت ضربات تازیانه.....
۱۲۹	۴ - محل اصابت ضربات تازیانه.....
۱۳۱	۵ - جنس تازیانه.....
۱۳۱	۶ - وضعیت زناکار هنگام اجرای حد.....
۱۳۳	۷ - فرار زناکار به هنگام جلد.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳۴	گفتار ب - رجم
۱۳۴	۱ - موارد رجم
۱۳۴	- زنای مرد محصن و نیز زنای زن محصنه با مرد بالغ
۱۳۷	۲ - حفر گودال
۱۳۹	۳ - نحوه قرار دادن در گودال
۱۴۰	۴ - شروع کننده رجم
۱۴۳	۵ - اندازه سنگ
۱۴۴	۶ - نحوه ایستادن راجمین
۱۴۵	۷ - شرایط مجری حد رجم
۱۴۷	۸ - محل اصابت سنگ
۱۴۷	۹ - فرار مرجوم از گودال
۱۴۷	۹ - ۱ - چنانچه حد با اقرار ثابت شده باشد
۱۵۰	۹ - ۲ - چنانچه حد با شهادت ثابت شده باشد
۱۵۱	۹ - ۳ - چنانچه حد با علم قاضی ثابت شده باشد
۱۵۲	۱۰ - مراسم قبل و پس از اجرای رجم
۱۵۵	۱۱ - مشاهده علائم حیاتی مرجوم قبل از دفن

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
گفتار ج - قتل	۱۵۷
۱ - موارد قتل	۱۵۷
۱ - ۱ - زنا با محارم نسبی	۱۵۷
۲ - ۱ - زنا با زن پدر	۱۶۱
۳ - ۱ - زنای غیرمسلمان با زن مسلمان	۱۶۳
۴ - ۱ - زنای به عنف	۱۶۵
۵ - ۱ - تکرار در زنا	۱۶۶
۲ - نحوه اجرای قتل و مراسم قبل و پس از حکم اعدام	۱۶۷
۳ - بیهوشی قبل از اجرای قتل	۱۷۲
گفتار د - جلد و تراشیدن سر و تبعید	۱۷۴
۱ - موارد حد جلد و تراشیدن سر و تبعید	۱۷۴
۲ - نحوه تراشیدن سر	۱۷۶
۳ - تبعید	۱۷۶
۱ - ۳ - مدت تبعید	۱۷۸
۲ - ۳ - مبدأ و مقصد تبعید	۱۸۰
۳ - ۳ - مسافت تبعید	۱۸۲
۴ - ۳ - هزینه تبعید	۱۸۳
۵ - ۳ - فراز از تبعیدگاه و ضمانت اجرای آن	۱۸۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۶-۳- نا امنی راهها.....	۱۸۴
۷-۳- تکرار جرم در محل تبعید.....	۱۸۵
۸-۳- احتمال فساد خانواده کسی که تبعید می‌شود.....	۱۸۵
گفتار ۵- جلد و رجم.....	۱۸۵
۱- مورد حد جلد و رجم.....	۱۸۵
۲- فوریت یا عدم فوریت اجرای رجم پس از جلد.....	۱۸۷
فصل دوم - حد سرقت.....	۱۸۸
مبحث اول - تعاریف سرقت.....	۱۸۸
۱- تعریف لغوی سرقت.....	۱۸۸
۲- تعریف فقهی سرقت.....	۱۸۹
۳- تعریف قانونی سرقت.....	۱۸۹
مبحث دوم - اقسام حد سرقت و نحوه اجرای آنها.....	۱۹۱
گفتار الف - قطع دست راست و قطع پای چپ.....	۱۹۱
۱- موارد قطع و اندازه آن.....	۱۹۱
۲- شل بودن دست یا پای سارق.....	۱۹۶
۳- ناقص بودن دست راست سارق.....	۱۹۷
۴- فقدان دست راست سارق به هنگام سرقت.....	۱۹۸
۵- فقدان دست راست سارق پس از سرقت.....	۲۰۰